

Rada Europy przeciwko tzw. obrazie uczuć religijnych

Tłumaczenie: **Maciej Twardowski**

Rekomendacja 1805 (2007) [1]

Błuźnierstwo, znieważenie religii i mowa nienawiści przeciwko osobom z powodu ich wyznania.

1. Zgromadzenie parlamentarne odwołuje się do [Rezolucji 1510](#) (2006) nt. wolności ekspresji oraz szacunku dla religii i powtarza swoje zobowiązanie dla zapewnienia wolności ekspresji (art. 10. [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#), „[European Treaty Series](#)” nr 5, zwany dalej „Konwencją”), wolności myśli, wyznań i przekonań (art. 9. Konwencji), które to wartości są fundamentalnymi dla demokracji. Wolność ekspresji — w ujęciu art. 10 Konwencji — nie odnosi się tylko do kwestii, które są przychylnie odbierane lub uważane za nieobraźliwe, ale również do tych, które mogą szokować, obrażać lub niepokoić jakąkolwiek grupę społeczną. Każde demokratyczne społeczeństwo musi zezwalać na otwartą debatę na temat religii oraz religijnych przekonań.

2. Zgromadzenie podkreśla doniosłość szacunku i zrozumienia dla kulturowej i religijnej różnorodności w Europie i na całym świecie, oraz uznaje potrzebę prowadzenia dialogu. Szacunek i zrozumienie może pomóc w rozwiązywaniu napięć zarówno wewnątrzspołecznych jak i pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Każda ludzka istota musi być szanowana, niezależnie od przekonań religijnych.

3. W wielokulturowych społeczeństwach istnieje często potrzeba pogodzenia wolności ekspresji, myśli, przekonań i religii. W niektórych przypadkach może być również wskazane wprowadzenie restrykcji w związku z tymi wolnościami. Zgodnie z Konwencją, każde z tego typu ograniczeń musi być określone przez środki prawne, koniecznie w demokratycznym społeczeństwie i proporcjonalne do przyjętych celów ograniczenia. Dzięki temu rządy poszczególnych krajów cieszą się pewną dowolnością jako władze, gdyż mogą wprowadzać w życie różne rozwiązania biorąc pod uwagę specyficzne aspekty kulturowe każdego społeczeństwa, użycie takiego marginesu podlega nadzorowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

4. Zwracając uwagę na bluźnierstwo, znieważanie religii i mowę nienawiści przeciwko osobom z powodu ich wyznania, rząd jest odpowiedzialny za ustalenie, co powinno być penalizowane w ramach ograniczeń narzuconych przez ustalenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W tym kontekście, zgromadzenie orzeka, że bluźnierstwo jako obraza religii nie powinno być uznawane za przestępstwo. Należy wyraźnie oddzielić pojęcia odnoszące się do kwestii moralnej sumienia od tych, które określają co jest legalne, oraz kwestii które należą do domeny publicznej, oraz tych, które przynależą do sektora prywatnego. Chociaż oskarżenia odnośnie do wyżej wymienionych są rzadkością w krajach członkowskich, są częste w innych krajach świata.

5. Zgromadzenie odnosi się do wstępnego raportu wydanego w dniach 16 i 17 marca 2007 przez Europejską Komisję ds. Demokracji (Komisję Wenecką) na ten temat, i w pełni zgadza się z tym, że w demokratycznym społeczeństwie grupy religijne oraz każde inne, muszą tolerować krytyczne publiczne wypowiedzi oraz debatę na temat własnych aktywności, nauk, wierzeń, pod warunkiem że taka krytyka nie sprowadzi się do celowych i nieuzasadnionych zniewag czy mów nienawiści, oraz nie będzie prowadzić do zakłócenia spokoju, przemocy czy dyskryminacji członków danej grupy wyznaniowej. Debata publiczna, dialog, czy większe umiejętności komunikacyjne grup religijnych i mediów powinny być wykorzystywane do obniżania wrażliwości, kiedy ta przekroczy rozsądne poziomy.

6. Odwołując się do [Rekomendacji 1720](#) (2005) na temat edukacji i religii, Zgromadzenie podkreśla potrzebę większego zrozumienia i tolerancji pomiędzy przedstawicielami różnych grup wyznaniowych. Tam gdzie ludzie wiedzą więcej o religii, i swojej własnej wrażliwości religijnej, zniewaga religii wywodząca się z ignorancji jest mniej prawdopodobna.

7. W tym kontekście, Zgromadzenia odnosi się do inicjatywy Organizacji Narodów Zjednoczonych, stworzenia nowego organu pod nazwą „Przymierze Cywilizacji”, by badać i

wspierać kontakty pomiędzy muzułmanami i tzw. zachodnią cywilizacją. Zgromadzenie pragnie zauważyć, że taki projekt powinien również obejmować inne grupy religijne i niereligijne.

8. Zgromadzenie przypomina również istotne kwestie prawne związane z wolnością do ekspresji ujętą w art. 10 Konwencji, stworzone przez Europejski Trybunał Praw Człowieka. Podczas gdy niewiele uwagi jest przykładanych do kwestii restrykcji w związku z politycznymi przemówieniami, czy podczas debaty nt. różnych wątpliwości związanych z interesem publicznym, Trybunał akceptuje szerszy margines uznania dla części państw członkowskich w odniesieniu do regulowania kwestii związanych z wolnością ekspresji, szczególnie w odniesieniu do czynników odpowiedzialnych za zniewagę osobistych przekonań związanych z moralnością, czy w szczególności z religią.

9. Zgromadzenie podkreśla, że ten margines uznania nie jest nieskończony i że jakiegokolwiek ograniczenia w odniesieniu do wolności ekspresji muszą przestrzegać ustaleń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Wolność do ekspresji – gwarantowana przez art. 10 Konwencji, jest niezwykle ważna dla każdego demokratycznego społeczeństwa. Zgodnie ze [Statutem Rady Europy](#), uznanie tych wartości demokratycznych jest podstawą dla członkostwa w Organizacji.

10. Zgromadzenie jest świadome że w przeszłości narodowe prawo i praktyka odnośnie do bluźnierstwa i innych religijnych znieważań bardzo często odzwierciedlała dominującą pozycję określonej religii w danym państwie. Biorąc pod uwagę większą różnorodność wyznaniową w Europie oraz demokratyczne podstawy dla rozdziału kościoła od państwa, prawa związane z bluźnierstwem powinny być zrewidowane przez rządy i parlamenty krajów członkowskich.

11. Zgromadzenie zwraca uwagę, że zgodnie z zaleceniami [Międzynarodowej Konwencji nt. Eliminacji Wszystkich Form Dyskryminacji Rasowej](#) przyjętej przez Organizację Narodów Zjednoczonych, sygnatariusze są zobligowani do potępienia dyskryminacji i podjęcia efektywnych kroków w celu jej zwalczania. Wszystkie państwa członkowskie, które sygnowały umowę muszą wywiązać się z zapewnienia, że członkowie poszczególnych grup wyznaniowych nie są ani uprzywilejowani ani nie pozostający w niekorzystnej sytuacji w związku z prawami odnoszącymi się do kwestii bluźnierstw i podobnych zniewag.

12. Zgromadzenie pragnie zaznaczyć, iż mowa nienawiści przeciwko osobom, niezależnie czy na gruncie religijnym czy na jakimkolwiek innym, powinna być spenalizowana zgodnie z Generalną Rekomendacją nr 7 nt. narodowego ustawodawstwa mającego na celu zwalczanie rasizmu i dyskryminacji na tle rasowym, stworzoną przez Europejską Komisję Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI). By mowa mogłaby być zakwalifikowana jako mowa nienawiści, jest konieczne, by odnosiła się przeciw specyficznej grupie lub osobie. Prawa narodowe powinny karać wypowiedzi adresowane do określonej grupy lub osoby nawołujące do nienawiści, dyskryminacji lub przemocy na tle religijnym.

13. Zgromadzenie podkreśla, że prawo do wolności religijnej gwarantowane przez art. 9 Konwencji chroni również religię poprzez ustanowienie [chronionych] wartości dla jej wyznawców. Podczas gdy religie mają prawo do penalizacji (w sensie religijnym) jakiegokolwiek zniewag na tle religijnym, tego typu kary nie mogą stanowić zagrożenia dla życia, psychicznej integralności, wolności, własności, czy praw kobiet. W tym kontekście, Zgromadzenie przypomina o [Rezolucji 1535](#) nt. zagrożeń dla życia i wolności ekspresji dziennikarzy, i potępia jednoznacznie groźby śmierci wypowiedziane przez muzułmańskich przywódców w stosunku do dziennikarzy czy pisarzy. Państwa członkowskie są zobligowane chronić poszczególne osoby przed karami na tle religijnym, które zagrażają ich prawu do życia, prawu do wolności i bezpieczeństwa, zgodnie z art. 2 i 5 Konwencji. Ponadto, żaden kraj nie ma prawa do narzucania kar za zniewagi na tle religijnym.

14. Zgromadzenie zauważa, że państwa członkowskie w związku z art. 9 Konwencji mają obowiązek bronić praw związanych z wolnością religijną oraz praw dających możliwość dowolnego manifestowania swojej wiary. Wymaga to, aby państwa członkowskie broniły tego typu manifestacji przed zakłóceniami ze strony innych osób. Mimo to, prawa te mogą być w określonych okolicznościach obiektem pewnych restrykcji. Wyzwanie stojące przed władzami polega na rozwiązaniu problemu stworzenia równowagi pomiędzy interesami osób indywidualnych będących członkami społeczności wyznaniowej odnośnie do zapewnienia szacunku dla ich prawa do manifestacji własnego wyznania, czy ich prawa do edukacji, a całokształtem publicznego interesu oraz praw i obowiązków innych ludzi.

15. Zgromadzenie bierze pod uwagę, iż tak dalece, jak będzie to potrzebne w demokratycznym społeczeństwie zgodnie z par. 2 art. 10 Konwencji, prawa narodowe powinny

karać jedynie te wypowiedzi odnośnie do religii, które w celowy i poważny sposób zakłócają porządek publiczny lub nawołują do publicznej przemocy.

16. Należy to do parlamentów krajowych, by zainicjować działania legislacyjne oraz analizy odnośnie krajowych implementacji tej rekomendacji.

17. Zgromadzenie zaleca, by Komitet Ministrów Rady Europy:

17.1. wziął pod uwagę Rezolucję 1510 (2006) nt. wolności ekspresji i szacunku dla wyznań religijnych razem z tą rekomendacją i przekazał obydwie teksty do odpowiednich narodowych ministerstw i władz;

17.2. zapewnił, że krajowe prawa i praktyki:

17.2.1. zezwalają na otwartą debatę na tematy związane z religią i wyznaniem oraz nie stawiają określonych religii na miejscu uprzywilejowanym, co jest niezgodne z art. 10 i 14 Konwencji;

17.2.2. penalizują wypowiedzi, które nawołują do nienawiści, dyskryminacji lub przemocy na tle religijnym lub jakimkolwiek innym, względem grup lub indywidualnych osób;

17.2.3. zabraniają czynów, które celowo i poważnie naruszają porządek publiczny i nawołują do publicznej przemocy poprzez odniesienia do kwestii religijnych, w sposób tak dalece idący, jak jest to konieczne w demokratycznym społeczeństwie na podstawie art. 10, par. 2 Konwencji;

17.2.4. Zostaną poddane rewizji w celu depenalizacji bluźnierstwa jako zniewagi na tle religijnym;

17.3. zachęcił rządy państw członkowskich do ratyfikacji Protokołu nr 12 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (ETS nr 177);

17.4. instruował odpowiednie komitety w celu stworzenia praktycznych wytycznych dla Ministerstw Sprawiedliwości państw członkowskich w celu ułatwienia wprowadzenia w życie zaleceń wspomnianych w paragrafie 17.2;

17.5. instruował odpowiednie komitety do stworzenia praktycznych wytycznych dla Ministerstw Edukacji państw członkowskich w celu zwiększenia zrozumienia i tolerancji pomiędzy uczniami będącymi przedstawicielami różnych religii;

17.6. zainicjował poprzez Ministerstwa Spraw Zagranicznych państw członkowskich działanie na poziomie Organizacji Narodów Zjednoczonych, które zapewniłyby, że:

17.6.1. prawa narodowe i praktyki państw sygnatariuszy Międzynarodowej Konwencji nt. Eliminacji Wszystkich Form Dyskryminacji Rasowej, nie stawiają określonych religii w pozycji uprzywilejowanej;

17.6.2. prace „Przymierza Cywilizacji” unikają stereotypów tzw. kultury zachodniej, otwierają się na inne religie promując jednocześnie bardziej otwartą formę debaty pomiędzy grupami religijnymi i niereligijnymi;

17.7. potępił w imieniu rządów każdą groźbę przeciwko życiu oraz nawoływania do przemocy na tle religijnym przez przywódców lub grupy, przeciwko osobom, które korzystały ze swojego prawa gwarantującego im wolność ekspresji w kwestiach religijnych;

17.8. zaprosił kraje członkowskie do podjęcia inicjatyw promujących tolerancję, we współpracy z ECRI.

[Zobacz oryginał](#)

Podobna tematyka na: [Zmieniamy art. 196 KK!](#)

Przypisy:

[1] Debata Zgromadzenia z dnia 29 czerwca 2007 (posiedzenie 27.) (patrz: [Dok. 11296](#) , raport Komitetu ds. Kultury, Nauki i Edukacji, sprawozdawca – pani

Hurskainen; [Dok 11319](#) opinia Komitetu Praw Człowieka, sprawozdawca – pan Bartumeu Cassany, oraz [Dok. 11322](#) opinia Komitetu Równych Szans Kobiet i Mężczyzn, sprawozdawca – pan Dupraz). Tekst przyjęty przez Zgromadzenie dnia 29.6. 2007 (posiedzenie 27.)

(Publikacja: 01-09-2008 Ostatnia zmiana: 01-09-2008)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6055) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,6055>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl